

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

437. SESJA PLENARNA W DNIACH 11 I 12 LIPCA 2007 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie środków prawa karnego mających na celu zapewnienie egzekwowania praw własności intelektualnej

COM(2005) 276 wersja ostateczna — 2005/0127 (COD)

(2007/C 256/02)

Dnia 21 września 2005 r. Rada, działając na podstawie art. 95 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 4 czerwca 2007 r. Sprawozdawcą był Daniel RETUREAU.

Na 437. sesji plenarnej w dniach 11-12 lipca 2007 r. (posiedzenie z dnia 12 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 76 do 3 przyjął następującą opinię:

1. Wnioski

1.1 Komitet będzie zwracał uwagę na skoordynowane wdrażanie dyrektywy z 2004 r. i obecnego zmodyfikowanego wniosku dotyczącego dyrektywy, a także dodatkowych stosownych decyzji ramowych, aby z czasem sprawdzić skuteczność działania walki z podrabianiem i międzynarodowymi sieciami fałszerzy, w tym także poza obszarem wspólnotowym.

1.2 Popierając ogólne podejście wyrażone w proponowanych przepisach, Komitet zwraca się do Komisji o rozpatrzenie uwag zawartych w niniejszej opinii, która sugeruje skupienie się głównie na współpracy karnej i celnej w stosunku do przedsięwzięć w dziedzinie masowego podrabiania, wysiłkach celem ich zwalczania, a także na podrabianiu popehianym przez organizacje przestępcze lub w wypadku, gdy czyny te spowodowały zagrożenie dla zdrowia lub bezpieczeństwa ludzkiego.

1.3 Komitet w szczególności pragnie, by dyrektywa dotyczyła ogółu praw własności przemysłowej, a zatem nie wyłączała patentów wynalazczych, które dla przemysłu europejskiego stanowią dziedzinę najważniejszą.

1.4 EKES podkreśla nieścisłość niektórych pojęć prawnych, takich jak „skala handlowa” czy też „charakter handlowy” czynów zabronionych, które znajdują się w przedmiotowym wniosku dotyczącym dyrektywy. Niejasności te są sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa karnego, które stanowią, by zakres przestępstwa był obiektywny i określony jasno i ściśle. EKES wypowiada się także przeciw sposobowi określenia kar przewidzianych w art. 2 wniosku dotyczącego dyrektywy, gdyż uważa, że należałoby przygotować ogólne ramy sankcji karnych (ograniczając się do przewidzenia kar pozbawienia wolności i kar pieniężnych czy grzywny), pozostawiając ustalenie konkretnych kar w wyłącznej kompetencji prawodawstwa krajowego.

2. Wprowadzenie

2.1 W dokumencie MEMO/05/437 z 23 listopada 2005 r., w którym streszczono komunikat Komisji z tego samego dnia, Komisja wyraża zadowolenie z wyroku Trybunału Sprawiedliwości, w którym uznał on kompetencje Wspólnoty w zakresie przyjmowania zniechęcających i proporcjonalnych środków prawa karnego w celu zapewnienia stosowania standardów związanych z polityką wspólnotową zapisanych w TWE.

2.2 W komunikacie Komisja przedstawia własny sposób interpretacji wyroku z 13 września 2005 r., w którym Trybunał stwierdził nieważność decyzji ramowej w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne. Zdaniem Komisji, Trybunał uznał, że Wspólnota jest kompetentna podejmować środki związane z prawem karnym konieczne dla zapewnienia skutecznego stosowania prawa wspólnotowego. Zakres tego wyroku wykracza, zdaniem Komisji, daleko poza dziedzinę środowiska i obejmuje wszystkie polityki wspólnotowe oraz wolności podstawowe uznane w traktacie. Wprowadzenie sankcji karnych do prawa wspólnotowego powinno być umotywowane należycie uzasadnioną potrzebą oraz powinno odbywać się w poszanowaniu ogólnej spójności prawa karnego Unii.

2.3 Taka szeroka interpretacja orzeczenia dotyczącego środowiska nie uzyskała jednogłośniego poparcia państw członkowskich i gremiów prawniczych. Rozpowszechnione jest wśród nich zdanie, że czyni zabronione pod groźbą kary i zakres odpowiadających im sankcji karnych są kwestią generalnie objętą zasadą pomocniczości i że ich ewentualna harmonizacja na szczeblu UE wchodzi w zakres przewidzianej w TUE międzyrządowej współpracy sądowej.

2.4 Należy podkreślić, że z interpretacją taką zgadza się w dużej mierze Parlament Europejski, gdyż decyzje w dziedzinach, które mogą być objęte wspólnotowymi kompetencjami karnymi, nie zależałyby już wyłącznie od jednomyślności państw członkowskich w Radzie UE, lecz od większości kwalifikowanej w ramach procedury współdecyzji z udziałem Parlamentu; w ten sposób kompetencje Parlamentu jako współ-prawodawcy poszerzają się ⁽¹⁾.

2.5 Jednakże chodzi tu o znaczne rozszerzenie kompetencji wspólnotowych o orzecznictwo, a ryzyko rozbieżności interpretacyjnych pomiędzy instytucjami mogłoby, między innymi, opóźnić przyjęcie prawa zawierającego środki karne, lub też ograniczyć *a posteriori* ich zakres stosowania, przykładowo w następstwie nowych postępowań sądowych czy ugód. W przypadku tego wniosku o dyrektywę kwestia ewentualnego włączenia patentów wynalazczych w zakres ochrony prawem karnym pozostaje otwarta, jako że Parlament uznaje, że orzeczenie Trybunału dotyczy wyłącznie praw wspólnotowych, natomiast w rozumieniu Komisji dotyczy ono wszystkich, wspólnotowych i krajowych, praw własności intelektualnej.

3. Tekst proponowany przez Komisję

3.1 Zmieniony wniosek dotyczący dyrektywy COM(2006) 168 wersja ostateczna ma na celu określenie przekrojowych zharmonizowanych ram w dziedzinie prawa karnego, aby zapewnić przestrzeganie praw własności przemysłowej, literackiej i artystycznej, a także praw pokrewnych na dobrach niematerialnych (znanych pod wspólną nazwą „własności intelektualnej”).

⁽¹⁾ Opt in Zjednoczonego Królestwa i Irlandii oraz wyjątek w stosunku do Danii, nie stanowiłyby już przeszkody legislacyjnej, tak jak w przypadku inicjatyw dotyczących trzeciego filaru.

Wniosek dotyczy rynku wewnętrznego, a wnioskodawca powołuje się na konieczność interwencji na szczeblu europejskim w tej dziedzinie, z poszanowaniem zasad pomocniczości i proporcjonalności. Podstawą prawną wniosków jest art. 95 TWE.

3.2 Wniosek dotyczący dyrektywy ustala ogólne ramy prawa karnego, określając chronione „prawa własności intelektualnej”, naruszenia tych praw i maksymalne sankcje karne celem zharmonizowania, w ramach rynku wewnętrznego, ścigania karnego podrobienia dóbr materialnych, usług i twórczości intelektualnej i artystycznej chronionych przez prawodawstwo europejskie i prawa krajowe, a także przez znaczące konwencje międzynarodowe, w szczególności porozumienie TRIPS ⁽²⁾, zawarte w 1994 r. w ramach WTO i zawierające przepisy dotyczące sankcji karnych ⁽³⁾ za naruszenie pewnych praw chronionych.

3.3 Jedna z dyrektyw przyjętych w 2004 r. określa już ramy ochrony prawnej przed kopiowaniem, piractwem i podrabianiem ⁽⁴⁾ na skalę handlową; szczegółowa lista praw chronionych na mocy art. 2 tej dyrektywy została opublikowana przez Komisję w osobnym oświadczeniu ⁽⁵⁾. Chodzi o własność przemysłową (patenty wynalazcze i dodatkowe certyfikaty, certyfikaty użyteczności, marki, oznakowania pochodzenia, projekty i modele, nowe gatunki roślin) oraz prawa autorskie i prawa pokrewne, a także prawa *sui generis* wywodzące się z prawa wspólnotowego dotyczące topografii układów elektronicznych i baz danych. Są to prawa wyłączne, prawnie traktowane jako część praw na dobrach niematerialnych. Część tych praw należy do wspólnotowego dorobku prawnego lub nawet jest przedmiotem zorganizowanej, materialnej ochrony na szczeblu wspólnotowym (projekty i modele, marki, nowe gatunki roślin) ⁽⁶⁾. Inne, jak patenty wynalazcze, podlegają wyłącznie prawu krajowemu, w oczekiwaniu na wprowadzenie patentu europejskiego, którego domagają się wszystkie branże przemysłowe. Pod usankcjonowanym pojęciem własności intelektualnej kryje się zatem niezwykle heterogeniczna dziedzina praw niematerialnych, o znacznie zróżnicowanej naturze i porządku prawnym.

3.4 Państwa członkowskie związane są zobowiązaniami TRIPS, co wymaga wdrożenia odpowiednich praw krajowych w dziedzinie ścigania i sankcji karnych za podrabianie na skalę handlową. Pozostawia się im jednakże pewną dowolność interpretacji; poza tym niektóre kraje, wśród których są też państwa członkowskie UE, nie wprowadziły jeszcze sankcji karnych proporcjonalnych do wykroczeń przeciw prawu własności intelektualnej popełnionych na ich obszarze. Dyrektywa z 2004 r. pozwala ofiarom naruszenia ich praw na otrzymanie zadośćuczynienia, stwarzając zobowiązania dla państw członkowskich w dziedzinie dochodzenia, procedury, konfiskaty ⁽⁷⁾ i wyrównania szkód celem zharmonizowania stosowanego prawa i walki

⁽²⁾ Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej.

⁽³⁾ Art. 61 TRIPS.

⁽⁴⁾ Dyrektywa 2004/48/WE w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej.

⁽⁵⁾ Oświadczenie 2005/295/WE Komisji dotyczące interpretacji art. 2 wspomnianej dyrektywy.

⁽⁶⁾ Ze znaczącym wyjątkiem patentu wspólnotowego, który jeszcze nie istnieje (*przypis autora*).

⁽⁷⁾ Decyzja ramowa Rady 2005/212/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie konfiskaty korzyści, narzędzi i mienia pochodzących z przestępstwa (podrabianie, piractwo) (Dz.U. L 68 z 15.3.2005).

z organizacjami przestępczymi⁽⁸⁾, bardzo aktywnymi w omawianej dziedzinie. Jednakże dyrektywa ta dotyczy wyłącznie procedury i sankcji cywilnych, handlowych i administracyjnych, dążąc głównie do wyrównania szkód wyrządzonych właścicielom praw, którzy wnieśli skargi przeciwko podrobieniom, a pewne państwa członkowskie nie dokonały jeszcze transpozycji!

3.5 Ochrona „własności intelektualnej” jest zapisana w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, a także w Karcie Praw Podstawowych UE, uroczystej deklaracji przyjętej w Nicei w grudniu 2000 r. Przewidziana jest również ochrona na szczeblu międzynarodowym, zagwarantowana konwencjami zawartymi w ramach odpowiednich wyspecjalizowanych agend ONZ (WIPO, UNESCO) lub w ramach porozumień regionalnych (konwencja monachijska z 1973 r., na mocy której powstał Europejski Urząd Patentowy i patent europejski). Jedynie TRIPS zawiera jak dotąd minimalne sankcje karne. Wniosek Komisji ma na celu wniesienie pewnej harmonizacji wspólnotowej, zobowiązując państwa członkowskie do wprowadzenia sankcji karnych w ich prawie krajowym i określając wspólne rodzaje czynów zabronionych pod groźbą kary i rodzaje kar.

3.6 Zmieniony wniosek dotyczący dyrektywy ma zatem na celu zbliżenie poziomu kar za naruszenia praw własności intelektualnej w zakresie kar więzienia, grzywny i konfiskaty. Chodzi o ustalenie zasad w zakresie kompetencji sądów, aby, w przypadku gdy czyny zabronione pod groźbą kary dotyczą wielu państw członkowskich, w miarę możliwości scentralizować postępowanie w jednym państwie członkowskim i ułatwić dochodzenie. Proponuje się też, by ofiary lub przedstawiciele ofiar aktywnie uczestniczyli w dochodzeniach.

3.7 Podstawowa zmiana w stosunku do poprzednich wniosków polega na ustaleniu wymiaru i rodzaju sankcji karnych stosowanych w przypadku czynów polegających na naruszeniu praw własności intelektualnej, również określonych w tym wniosku.

3.8 Osoby fizyczne odpowiedzialne za czyny zabronione pod groźbą kary, o których mowa w art. 3 dyrektywy, powinny podlegać najwyższej karze co najmniej 4 lat pozbawienia wolności, jeśli działały w ramach organizacji przestępczej lub jeśli czyny te spowodowały zagrożenie dla zdrowia lub bezpieczeństwa ludzkiego (art. 2 ust. 1).

3.9 Osoby fizyczne lub prawne odpowiedzialne za czyny zabronione pod groźbą kary określone w art. 3 dyrektywy powinny podlegać sankcjom skutecznym, proporcjonalnym i odstrasżającym polegającym na grzywnach o maksymalnej wysokości co najmniej 100 000 EUR (300 000 EUR w przypadkach poważnych, zgodnie z art. 2 ust.1, bez uszczerbku dla stosowania surowszych kar, w szczególności w przypadku zagrożenia śmiercią lub kalectwem).

3.10 Prawo krajowe powinno przewidywać konfiskatę podrobionych produktów, korzyści i narzędzi związanych z przestępstwem, przynajmniej w poważnych przypadkach (przestępstwo zorganizowane, zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa ludzkiego, art. 3).

⁽⁸⁾ Projekt decyzji ramowej Rady dotyczącej zwalczania przestępczości zorganizowanej. Proceder podrobienia może się więc wiązać z finansowaniem sieci terrorystycznych; pranie pieniędzy pochodzących z podrobienia stanowi także czyn przestępczy, który należy zwalczać z całą mocą.

3.11 W zmienionym wniosku dotyczącym dyrektywy umożliwia się państwom członkowskim zastosowanie wyższego niż ustalony wymiaru kar.

3.12 Po wycofaniu wniosku dotyczącego decyzji ramowej Rady, który towarzyszył początkowemu wnioskowi, Komisja planuje zastosować podejście horyzontalne w stosunku do procedur karnych przyjętych 23 grudnia 2005 r., których przedmiotem jest podtrzymanie współpracy sądowej i sprowadzenie skali środków karnych stosowanych w poszczególnych państwach do zbliżonego poziomu, celem umożliwienia uruchomienia Eurojustu⁽⁹⁾.

3.13 Wszczęcie dochodzenia lub ścigania należy do państw członkowskich; nie może ono zależeć wyłącznie od skargi wniesionej przez ofiary.

4. Uwagi ogólne Komitetu

4.1 Komitet stwierdza coraz szersze używanie mglistego pojęcia, jakim jest „własność intelektualna”, będącego pomieszaniem różnych ścisłych pojęć prawnych, różnych zasad ochrony i użytkowania; termin ten został jednakże usankcjonowany prawem europejskim i międzynarodowym. Charakter, czas obowiązywania i zakres każdego z omawianych praw niematerialnych znacznie się różnią, każde z nich należy do odrębnego systemu praw o różnym zakresie terytorialnym oraz związane jest ze specyficznymi instytucjami rejestrującymi lub zapewniającymi ochronę, a ponadto interpretacja naruszenia tych praw może być różna w różnych krajach i w niektórych przypadkach podlega raptownym zmianom.

4.2 W wielu państwach członkowskich takie działania jak analizowanie składu lekarstw (bez wykorzystania wyników ani ich publikacji), odwrotna inżynieria oprogramowania czy elektroniki w celu uzyskania interoperacyjności, czy egzekwowanie należnego prawa, takiego jak prawo do kopiowania na prywatny użytek, poprzedzone usunięciem zabezpieczenia przed kopiowaniem (najczęściej dość słabego), mogą zostać zakwalifikowane jako podrobienie lub nielegalne kopiowanie; mogą za to grozić bardzo surowe kary, nawet jeśli działania te nie są prowadzone w celach handlowych i nie mają związku z działalnością przestępczą.

4.2.1 Komitet opowiedział się już za skoordynowaną na poziomie wspólnotowym walką z różnymi formami podrobienia na skalę handlową uderzającymi w gospodarkę europejską, oraz za karaniem różnych wykroczeń przeciwko własności przemysłowej i prawom autorskim⁽¹⁰⁾, które powodują znaczne straty dla gospodarki europejskiej. Masowe podrobienie jest często dziełem organizacji przestępczych lub zorganizowanych band i może zagrażać zdrowiu, bezpieczeństwu lub życiu ludzkiemu; w tym przypadku powinno to stanowić okoliczność obciążającą przy określaniu sankcji karnych. Projekt dyrektywy powinien zawierać zasadę zaostrzenia kary w przypadku wszelkich okoliczności obciążających w zakresie podrobienia.

⁽⁹⁾ COM(2005) 696 wersja ostateczna.

⁽¹⁰⁾ Patrz opinia sprawozdawcy H. MALOSSE'A (Dz.U. C 221 z 7.8.2001).

4.2.2 Jak w przypadku dyrektywy z 2004 r. Komitet popiera fakt, że przewidywana harmonizacja dotyczy wyłącznie naruszeń prawa popełnionych na skalę handlową, a więc mogących mieć znaczny wpływ na wspólny rynek. Użyteczne byłoby jednak lepsze zdefiniowanie tego charakteru „handlowego”, precyzując na przykład, że podrobione produkty lub usługi przeznaczone są do sprzedaży w dużych ilościach, co może spowodować znaczne straty ekonomiczne, lub że są niebezpieczne dla ludzi niezależnie od sprzedanej ilości, bądź że — w każdym przypadku — osoby popełniające tego rodzaju przestępstwa dążą do uzyskania nielegalnej korzyści finansowej. Zastosowanie sankcji karnych oznacza, że wyraźnie naruszony został porządek publiczny. Naruszenie to może być różne co do zakresu i powagi; skala przestępstw i kar musi być proporcjonalna do naruszenia. Można się jednak zastanawiać, czy rozróżnienie między „naruszeniem na skalę handlową” prawa własności intelektualnej” i „poważnym naruszeniem” oraz proponowane kary odpowiadają zasadzie proporcjonalności właściwej prawu karnemu. Poza tym prywatna wymiana plików przez internet lub odtwarzanie (albo remiks utworów muzycznych), czy też prezentacja dzieł materialnych i intelektualnych w kręgu rodzinnym lub prywatnym, albo celem badań i przeprowadzania doświadczeń są z założenia wykluczone z zakresu stosowania proponowanego prawodawstwa. Wykluczenie to powinno być jasno wskazane.

4.2.3 Komitet przypomina, że prawa niematerialne, których dotyczy podrobienie, nie są prawami nieograniczonymi. Każde z tych praw ma swe specyficzne cechy i każde przyznaje zasadniczo wyłączność i czasowy monopol na eksploatację, której czas trwania i zasięg geograficzny są zmienne; oznacza to, że wprowadza środki ochronne ograniczone w czasie (w dziedzinie patentów — w zamian za publikację wynalazków, w dziedzinie praw autorskich — związane ze stworzeniem dzieła). Jednakże posiadacze licencji i użytkownicy dzieł umysłu korzystający legalnie lub w dobrej wierze z produktów i usług mają również prawa, w przypadku niektórych licencji bardzo szerokie⁽¹⁾. Natomiast prawo krajowe, w wielu wypadkach, zawiera w swym obecnym stanie niespójności i uprzywilejowuje często jednostronnie prawa producentów, dystrybutorów i przemysłu w stosunku do praw konsumentów. Dążenie do wprowadzenia ciężkich sankcji karnych do prawa krajowego wielu państw zdaje się odpowiadać tej deformacji. W ten sposób dochodzi do sytuacji paradoksalnej, gdy maksymalna wysokość sankcji przewidzianych we wniosku za naruszenie praw na skalę handlową może okazać się równa lub nawet niższa niż sankcje za naruszenie indywidualne!

4.2.4 Komitet pragnąłby, aby rozpoczęto z inicjatywy Komisji — np. poprzez pogłębione badania porównawcze krajowych systemów prawa po transpozycji — faktyczny przegląd krajowego prawa karnego w stosunku do prawa wspólnotowego, celem rzeczywistej harmonizacji na skalę europejską. Byłoby to szczególnie pożądane w dziedzinie praw autorskich i powiązanych z nimi praw, gdyż odpowiadające im prawodawstwo staje się coraz bardziej zaostrzone, co prowadzi do nieproporcjonalnych poziomów sankcji i kar, bez rzeczywistej potrzeby, jako że komercyjne modele dystrybucji dzieł przechodzą głębokie przemiany, co na krótką metę prowadzi do zaplanowanej likwidacji DRM (zabezpieczenia przed kopiowaniem), a także dlatego, że opodatkowanie nośników w dużym

stopniu rekompensuje posiadaczom praw istnienie pirackich kopii.

4.3 Uwagi szczegółowe

4.3.1 Komitet wolałby, by podano dokładniejszą definicję charakteru przestępstwa „nakłaniania” w odniesieniu do przestępstw podrobienia wyrobów czy usług chronionych prawem własności intelektualnej. Czyn zagrożony karą zawiera element umyślności ze strony tego, który go popełnia lub jego współprawców: TRIPS mówi o umyślnie dokonanym podrobieniu, a dyrektywa o czynie zamierzonym, umyślnym. Przestępstwo zawiera również element materialny, którym jest dokonanie wykroczenia lub przynajmniej próba dokonania, równoważna z rozpoczęciem działania: oba elementy kumulują się. Sam zamiar nie jest wystarczający, by uchodzić za przestępstwo (chyba, że stworzy się policję myśli). Jednak nakłanianie do popełnienia przestępstwa zasadniczo nie może być uwzględnione, jeśli nakłaniający nie dostarcza narzędzi (najczęściej nielegalnych) mających służyć konkretnie popełnieniu danego przestępstwa. W związku z tym, z punktu widzenia Komitetu, zwykle dostarczenie sprzętu i ogólnie dostępnego oprogramowania lub dostępu do internetu nie może być uznane za współdziałanie lub przestępstwo nakłaniania (które zachodzi wyłącznie w ściśle określonych w kodeksie karnym sytuacjach i jest zresztą trudne do udowodnienia), jeśli środki te zostały wykorzystane przez podrobających. W prawodawstwie wspólnotowym wystarczającym powinno być pojęcie współnictwa, jako że kwestię współautorstwa szczegółowo reguluje prawodawstwo krajowe. W przeciwnym wypadku mogłoby to doprowadzić do czynów prawnie zabronionych pozbawionych elementu umyślności.

4.3.2 Bezprawne powielanie dzieł, modeli, technologii i wynalazków chronionych monopolem tymczasowym stanowi przestępstwo podrobienia. Należałoby trzymać się tej definicji i nie poszerzać jej o pojęcie piractwa (które z reguły polega na nielegalnym włamywaniu się do systemów informatycznych w celu przejścia nad nimi kontroli, wykradzenia danych lub zajęcia kanału przesyłania danych, najczęściej do celów nielegalnych). Piractwo jest czymś innym niż podrobienie, a przestępstwa powinny podlegać ścisłej interpretacji. Nieupoważnione wejście do systemu informatycznego, kradzież danych lub zajęcie kanału przesyłania danych oraz naruszanie życia prywatnego powinny oczywiście podlegać odpowiedniej karze; przestępstwa te nie stanowią jednak bezpośrednio podrobienia. Zwalczanie piractwa informatycznego należy traktować w szczególnie sposób, mimo iż w wielu deklaracjach politycznych używa się pojęć w sposób nieprecyzyjny, co powoduje ich wymieszanie i utrzymywanie się pewnego nieporozumienia; piractwo informatyczne wykorzystywane jest przez organizacje terrorystyczne i należy poświęcić mu szczególną uwagę, czyniąc z niego przedmiot odpowiedniej współpracy międzynarodowej.

4.3.3 Termin o „organizacja przestępcza” lub „przestępczość zorganizowana”, który figuruje w uzasadnieniu, powinien zostać uzupełniony terminem „zorganizowana banda”, który istnieje już jako okoliczność obciążająca w niektórych systemach karnych. Popełnienie przestępstwa podrobienia na skalę handlową w ramach zorganizowanej bandy lub organizacji przestępczej powinno stanowić okoliczność obciążającą, uzasadniającą zaostrzenie kar i grzywien.

⁽¹⁾ Licencje „Creative Commons”, „General Public Licence”, „BSD”, otwarta licencja audiowizualna BBC itp.

4.3.4 Komisja stwierdza, że państwa członkowskie mają swobodę stosowania wyższych kar lub uznania za karalne innych działań. Może być to zinterpretowane jako zachęta do objęcia karami działań, które nie byłyby prowadzone w celach handlowych, a nawet do rozciągnięcia pojęcia przestępstwa podrabiania na czyny niebędące w ścisłym sensie powielaniem lub kopiowaniem produktów, technologii lub dzieł.

4.3.5 Wątpliwości Komitetu budzi fakt, że w prawie wspólnotowym i prawie niektórych krajów, oprogramowanie do kopiowania pozwalające na ominięcie lub wyłączenie zabezpieczeń DRM⁽¹²⁾ (są to zabezpieczenia przed kopiowaniem, sprzętowe lub programowe, najczęściej słabe i nieszyfrowane) traktuje się jako podrabianie tych zabezpieczeń, chociaż to, co określa się jako „podrobienie”, nie stanowi kopii ani reprodukcji oryginalnego systemu. Ponadto zabezpieczenia DRM nie są standardowe, zależą one od danej platformy sprzętowej lub dostawcy, a formaty plików mogą być właściwe dla danego producenta. Stanowi to przeszkodę dla interoperacyjności lub ma na celu przejście rynków i wykluczenie konkurencji. Stworzenie i używanie środków do kopiowania pozwalających na wykonywanie swych praw przez konsumentów lub przedsiębiorstwa posiadające licencję na oprogramowanie (kopia na użytek prywatny, kopia rezerwowa dla celów bezpieczeństwa, kopia celem użytkowania oprogramowania na różnych typach sprzętu) nie powinny, same w sobie, podlegać karze, oprócz przypadku, w którym istnieje czynnik moralny i materialny przestępstwa na skalę handlową.

4.3.6 Komitet popiera zasadę niezależności postępowania karnego w stosunku do skargi cywilnej lub karnej wniesionej przez ofiarę, gdyż w kontekście mafijnym ofiary mogłyby wahać się, czy wytoczyć powództwo w obronie swych praw. Poza tym podrabianie w celach handlowych, szczególnie autorstwa band czy organizacji o znamionach przestępczości zorganizowanej czy wręcz terrorystycznych, ma wpływ na gospodarkę i stan społeczeństwa; ściganie go należy zatem do zadań państwa.

4.3.7 Komitet wyraża nadzieję, że rzeczywista współpraca państw członkowskich pozwoli na skuteczną walkę z międzynarodowymi sieciami podrabiania, szczególnie w dziedzinie przestępczości zorganizowanej i prania pieniędzy, przypominając jednocześnie, że wiele z tych sieci działa z terenu państw trzecich i niezbędnym jest rozszerzenie działań poza granice Unii Europejskiej, wykorzystując środki, jakimi dysponuje prawo międzynarodowe.

4.3.8 Komitet uważa, że na poziomie unijnym wspólne policyjne zespoły dochodzeniowo-śledcze powinny współpracować również z zespołami celnymi, a także z ofiarami podrabiania lub wyznaczonymi przez nie ekspertami. Wyraża zadowolenie z włączenia ofiar do procedury śledczej, ale proponuje ograniczenie ich roli do samego informowania władz publicznych. Zbyt daleko idącym rozwiązaniem byłoby na przykład umożliwienie przedsiębiorstwom, wskutek oskarżenia o podrabianie na skalę handlową, uczestnictwa w kontroli i konfiskacie u konkurentów, którzy uchodzą za niewinnych do czasu sądowego i ostatecznego potwierdzenia winy prawomocnym wyrokiem. Komitet pragnie uniknąć prywatnego wymierzania sprawiedliwości lub nieuprawnionej ingerencji osób niewykonywujących zadań władzy publicznej w procedury karne.

4.3.9 Wreszcie Komitet wyraża zaniepokojenie tendencją do rosnącego wykorzystywania sieci internetowych do celów handlowych i do żądań o rozszerzenie na ten sektor działalności sankcji karnych przewidzianych w porozumieniu TRIPS — jak to wyraźnie ujęto w sprawozdaniu Departamentu Handlu rządu Stanów Zjednoczonych, w rozdziale dotyczącym art. 301 i poprawki do niego, tzw. Super 301⁽¹³⁾ — przy zastosowaniu umów WIPO (Światowej Organizacji Własności Intelektualnej) w sprawie własności intelektualnej w internecie, który jest wolnym instrumentem publicznym i wspólnym dobrem ogólnością światową.

Bruksela, 12 lipca 2007 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹²⁾ Ang. *Digital Rights Management* — zarządzanie prawami cyfrowymi; eufemizm dla „zabezpieczenia przed kopiowaniem”.

⁽¹³⁾ Raport specjalny 301 na rok 2006 — USA.